

is zijn triomf en satans val geweest. En dit is alzo de wereldgebeurtenis die hier plaats greep, dat satans macht als factor in onze historie en in het wereldproces geknakt werd, en de leiding van satan op Jezus overging.

Dr. A. K.

"Die ook voor ons bidt".

Wie is het, die verdoemt? Christus is het, die gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is; die ook ter rechterhand Gods is; die ook voor ons bidt.

Rom. 8 : 34.

Jezus is van ons gegaan. Hij nam 33 jaren aan het leven van deze wereld deel. Sinds daarentegen heeft Jezus zich uit deze wereld en uit haar leven teruggetrokken. En nu is hij geseten in de hemelen aan de rechterhand des Vaders, maar zó, dat de geestelijke gemeenschap met de zijnen onafgebroken stand houdt. Dit betuigt de Schrift ons in het beeld van het mystieke Lichaam, waarvan Christus het Hoofd is, en waarvan wij de leden zijn. Maar veel meer dan in een beeld, wordt ons dit betuigd in een doen, in een actie, in een heerlijk bevestiging van Jezus. Het wordt ons toch op 't hart geboden door het magtige feit, dat Jezus in zijn staat van heerlijkheid zich ook van ons niet los voelt, ons niet vergeet, met ons bezig is, en deze actie, dat bezig-zijn, daarin vooral doet uitkomen, dat hij ook voor ons bidt.

Dit deed hij voor de zijnen, toen hij nog in deze wereld was, en dit zels ter afwijking van een nood dien zij zelve nog niet kenden. Denk slechts aan Petrus, tot wien de Heere zei: "Satan heeft zeer gezocht u te ziften als de tarwe, maar ik heb voor u geboden dat uw geloof niet ontkome". Maar met zijn heengaan uit deze wereld is dit bidden niet tot stilstand gekomen. Al die eeuwen sinds zijn hemelvaart is dit bidden van Jezus voor de zijnen rusteloos doorgaan, en het gaat nog door, en dat wel zonder stilstand. Wat toch van Petrus geheel persoonlijk, en van hem alleen, werd gezegd, breidt zich daarna van zelf over alle geloovigen uit. Zie 't maar in Rom. VIII : 34, waar 't zoo bijna stout op allen wordt toegepast, als 't heet: "Wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is, ja wat meer zegt die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt". En als ware dit nog niet sterk genoeg uitgedrukt, wordt ons in Hebr. 7 : 25 betuigd, dat Jezus niet maar ook voor ons bidt, maar dat dit gebod voor zijn volk in het doen van Jezus zelf zulk een eerste plaats inneemt, dat hij leeft om voor ons te bidden, en niet meer om te worden bidden, en niet meer om te worden bidden. Vandaar dat de apostel Johannes ons hem als onze Paraclet, als onze advocaat en pleitbezorger, d.i. als onze Voorpraak aankondigt: "Wij hebben een Voorpraak bij den Vader, Jezus Christus den Rechtvaardige".

Het bidden van Jezus voor zijn volk en voor elk van de zijnen is alzo niet slechts terloops als een aanlokkelijke gedachte geopperd, maar keer op keer, onder allerlei vorm en op allerlei wijze ingekleed, ons op 't stilste in Gods heerlijke Openbaring betuigd geworden; en dit wel geheel conform Jezus eigen getuigenis in Joh. 17 : 9 waar we in het allerheiligst gebed, eer Jezus Getuigenis ingeving, deze woorden beluistert: "Ik bid voor hen". En kon 't nu al schijnen, dat dit bidden van Jezus een privilege voor de elf discipelen was, dan vervalt toch ook die schijn ten eenenmale, daar toch Jezus er straks zelf op volgen liet: "Ik bid niet alleen voor hen, maar ook voor degenen, die door hun woord in mij gelooven zullen".

Wel sneed dit bidden van Jezus voor de zijnen het eigen gebed der geloovigen niet af. Nog eer hij in het allerheiligst gebed ging, dat in Johannes 17 voor ons is opgetekend, had de Heere het nadrukkelijk aan zijn discipelen betuigd: "Ik zeg u niet, dat ik den Vader voor u bidden zal, want de Vader zelf heeft u lief. Bidt zelf en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij". Maar tusschen dit tweedde bidden van de geloovigen zelve en van Jezus voor hen, blijft dan toch verband bestaan. Zij bidden in Jezus' naam, en Jezus bidden voor hen blijft de grondslag der verhooring van hun persoonlijk bidden. Hij is 't die voorbiddt, en zij zijn biddende in zijn heilige gemeenschap.

Het is er mede als met den Heiligen Geest, waarvan het evenzo heet, dat Hij voor ons intreedt. "Desgelijks komt ook de Geest onder zwakheden mede te hulp, want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke verzoeken, en die de harten doorzoekt, weet welke de mening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt".

Er is alzo drieërlei. Wij bidden zelf, de Heilige Geest bidt in ons en de Christus bidt voor ons. Ons bidden grijpt op aarde plaats. Het bidden van den Geest heeft eveneens plaats in ons leven hier beneden. Maar het bidden van Jezus geschiedt niet op aarde, maar in de hemelen.

Waar daarom tegen gebedsverwachting. Uit de diepte van uw hart moet u eigen, persoonlijk smeeken tot God. Drukkend uitgaan. Gebrekkelijk, vaak weinig meer dan een stamelend, vaak een bidden om wat ge niet moogt begrepen, en een swijgen van hetgeen u een dorsten van uw hart moet geven.

Jaist om dat gebrekkelijk komt dan God in u, d.i. de Heilige Geest, u in u bidden te hulp. Jaist zóals ge een jong kind, dat u wat zeggen wil, maar 't nog niet goed kan uitspreken, helpt door het in te geven het woord en den zin van wat 't zeggen wil. Dat is dan het bidden in u, 't met onuitsprekelijke verzoeken, waarvan de Geest dan zelf door in en met u bidden de woorden geeft. En al zulk bidden rust dan op het genadewerk van Christus, geschiedt in zijn Naam, en heeft zijn voorbede ten grondslag.

Maar afgescheiden hiervan blijft ook Jezus voor u bidden. Niet omdat gij er hem om aanroep, maar geheel uit eigen Middelaarsaandrift. Die bede van Jezus toch gaat niet alleen voor de volwassen en rijp-geloovigen op, maar evenzo voor de kleine lievelingen, die zeld nog 't kleinste gebedig niet stamelen kunnen, en nog ook voor pasbeginnenden in het geloof, die nog aan geen voorbede van Jezus denken. En niet alleen dat Jezus voor de zijnen bidt, zoo nu en dan, zoo in geval van bijzondere nood, maar dat bidden is iets waarvoor Jezus leeft; dat hij voor u deed eer gij nog oot zijn heiligen naam hadt gestameld; een gebed dat voor u opgaat, als gij in slaap verzonken aan geen bidden denkt, en dat nog in uw stervensure voor u opgaat, om u dat sterren licht te maken.

Dat bidden van Jezus voor u hangt dan ook

in het minst niet van uw gemoedstemming af. Ge moogt niet denken: Zoolang ik vroemelijk voor Gods aangezicht leef, zal Jezus voor mij bidden, maar als ik afdoel, zal zijn gebed voor mij verstommen. Er het omgekeerde geldt. Hoe groter het gebed is, waarin uw ziel verkeert, hoe vuriger het gebed van Jezus voor u zal opgaan. Dit ziet ge aan Petrus. Petrus was 't sterkt door satan aangevochten, en daarom segt Jezus tot Petrus in 't bijzonder: "Ik heb voor u geboden". Niet alsof hij voor de andere discipelen niet bad, maar het bange gebed, waarin Petrus' ziel verkeerde, dreef zijn Heiland uit tot een bijzonder gebed voor hem.

Neen, wat het bidden van uw Heiland voor u tot een voorwerp van uw eigen heilige overdenking moet maken, is niet dat 't anders verstommen zou. Jezus bad voor u eer ge ooit zijn heiligen naam hadt gestameld, en hij bad allicht het vurigst voor u in oogenblikken dat ge het verlatte uitgedrukt. Jezus' bidden voor de zijnen is zijn magtig wapen in zijn worsteling met satan, die wel principieel op Golgotha beslecht is, maar toch eerst in de Voleinding haar zalig rustpunt zal bereiken.

Maar wat wel de voorbede van Jezus voorn, in u moet uitwerken is teeder liefdesgevoel, een gewaarwording van dank en innige erkentelijkheid, een opsten tot hem in eerbied en toewijding. Reeds de zalige wetenschap dat Jezus zich met u inlaat, van u afweert, alles van u merkt, uw pad afziet, eer gij 't betreft, en het voor u essent eer uw voet er zijn spoor zal drukken, het maakt uw leven zoo rijt en zoo gelukkig. Hoe van de menschen vergeten, ja onder menschen veracht, Jezus dankt aan mij, Jezus kent mij, Jezus bidt voor mij! — Het verheft ons zoo zaliglijk, en doet ons zieleven telkens in zoo heilige pauze ingaan.

En als ge dan zegt: "Maar zoo kan ik zelf evengoed tot God bidden en in God rusten", o, werk dan niet met zoo oppervlakkige gedachte over u-zelf heen. Wie dit zegt, kent zijn onheilheid tegenover den Heiligen God niet. En zijt ge in die diepte verzonken, zoodat ge beslist gevoelt, in u zelf de toewijding tot den Heiligen God niet vrij te hebben, o, dan jubelt 't alies in u den Middelaar tegen, die zelf God, uw onheilheid toedekt, en als de Menschenzoon en uw Broeder voor u bidt tot den Vader.

Dr. A. K.

Amsterdam, 26 April 1912.

Naar de *Banner* meldt, heeft de Classis Grand Rapids East onlangs een Commissie benoemd om een onderzoek in te stellen, waarom in de laatste jaren zoveel gedoopte leden van de Kerk moesten afgescheiden worden. Het rapport, dat deze Commissie heeft uitgebracht, is zeker niet bemoedigend. De Commissie, die van 58 kerken inlichtingen verkreeg, kwam tot de conclusie, dat gedurende de laatste vijf jaren 3546 personen waren gedoopt, dat 2353 belijdenis des geloofs hadden afgelegd en dat van de doopleden 361 onder kerkelijke behandeling waren geweest en 193 als lid waren geroeyerd, hoofdzakelijk omdat ze kerk noch catechisatie meer bezochten en op 't stuk der religie geheel onverschillig waren geworden. Is dat cijfer — 5 pCt. van de doopleden moest dus geroeyerd worden — reeds zeer hoog, het zou volgens de Commissie nog veel hoger geweest zijn, wanneer de tucht op de doopleden overal even streng was toegepast.

Eigenaardig is, dat terwijl de stroom van emigranten uit Nederland naar de Gereformeerde Kerk in Amerika zoo groot is, de Kerkeraad aldaar zoo goed als nooit de tucht behoeft toe te passen op doopleden uit Nederland overgekomen. Het kwaad van religieuze indifferentsie onder het opgroeiend geslacht komt zoo goed als uitsluitend voor onder hen, die in Amerika worden geboren. De Commissie leidt hieruit af, dat het geestelijke leven in Amerika achteruitgaat en dat het nog in hoofdzaak aan de immigratie uit Nederland te danken is, dat het kwaad geen erge proporties aanneemt. "Wat zou er, zegt zij, van ons kerkelijk leven worden, indien de immigratie van Nederland en de invloed van het geestelijke leven in Nederland ophield? We danken veel voor onzen kerkelijken bloei aan den gezegenden invloed, die van daar tot ons uitgaat". Voor dat woord van warme erkenning zijn we dankbaar. Waar men zoo vaak het Amerikaanse kerkelijke leven zoo hoog prijst in tegenstelling met wat in Nederland wordt gevonden, blijkt uit zulk een woord toch wel, dat er waarlijk geen oorzaak is om Amerika boven Nederland de voorkeur te geven.

Toch is het niet daarom alleen, dat we op het rapport dezer Commissie wijzen. Al mag het onkerkelijk leven van de gedoopte leden bij ons niet zulk een omvang hebben als in Amerika, het komt helaas toch evenzeer voor, en daarom is het wel van belang, na te gaan, welke oorzaken de Commissie bij haar onderzoek voor dit kwaad vond. Ten deele nu ligt die oorzaak ongetwijfeld in het feit, dat deze gedoopte leden geen Christelijke school hadden bezocht. Van de 193 waren slechts 30 of een vierde gedeelte op een Christelijke school geweest. Hieruit blijkt wel, wat fatalen invloed het zoogenaamde neutrale onderwijs op de jeugd uitoefent, en hoe broodnoodig het daarom is, dat onze Gereformeerde broeders in Amerika zich met de borst er op toelagen, dat overal Christelijke scholen komen. Niet minder sterk echter dan de invloed van de neutrale school werkte op deze ontkenning van het opkomend geslacht de invloed van het familieleven. In 130 van de 193 gevallen kon worden aangegeven, dat de schuld lag bij het gezin, omdat dit ongeregelde leefde, de kerk verwaarloosde of geen godsdienstige opvoeding aan de kinderen gegeven had. A Lasco heeft dan ook werkelijk niet zoo onjuist gezien, toen hij in zijn Kerkenorde van de vluchtelingenkerk in Londen bepaalde, dat wanneer de kinderen niet kerkelijk medeleefden, de Kerkeraad de ouders tot verantwoording moest roepen. De schuld, wanneer het gedoopte zaad der gemeente afswaert van den dienst des Heeren, ligt in de eerste plaats bij de ouders. Terecht schrijft daarom de *Banner* dat wat men in

Amerika voor alle dingen noodig heeft, is, dat de ouders een goed voorbeeld geven niet alleen door over de waarheid te spreken met hun kinderen, maar bovenal door zelf in een Christelijk leven hun voorbeeld te gaan.

Dit laatste nu geldt niet alleen voor Amerika, maar evenzeer voor ons land. En het is daarom, dat we op dit woord wilden wijzen. Catechisatie zonder een Christelijke school en zonder een Christelijk huisgezin baat zoo weinig. Eerst wanneer de drie raderen in elkaar grijpen en de Christelijke School voor de catechisatie voorbereidt en het Christelijk gezin in de praktijk de heerlijkheid van het Christelijk leven doet zien, kan er een invloed ten goede op het opkomend geslacht worden uitgeoefend. Moge daarom ook elke ouder onder ons zich steeds meer bewust worden van zijn hooge verantwoordelijkheid in dezen. Een statistiek van ons land hebben we niet, en het kwaad mag onder ons niet zoo erg zijn als in Amerika, maar blind mogen we voor het gevaar niet wezen. De macht van ongelooft en wereldgesindheid is zoo groot; de gedoopte leden der gemeente worden in hun leven aan zoveel verleiding blootgesteld. Er moet daarom wel een krachtig tegenwicht worden geboden, zullen ze tegen die verleiding bestand blijven. En hoe vaak hoort men ook in onze Kerken de klacht niet, dat onder het opkomend geslacht zoo veel afvalt, wat door den doop toch tot Christus' Kerk behoorde.

En lezer van ons blad vraagt ons, hoe te oordeelen is over de zoogenaamde "stille week" voor Paschen. In zijn omgeving bestaat hierover verschil van gevoelen. Enkel-n meenen, dat deze "stille week" een Gereformeerde inzetting is, die door onze Vaders ons is overgeleverd, en die daarom als Gereformeerde traditie onder ons in eere behoort te worden. In die week behoort de Overheid alle publieke feestelijkheden te verbieden, moeten zelfs Christelijke zangverenigingen geen uitvoeringen geven, en behoort ieder in stilte het lijden en sterven van Christus te herdenken. Het moet een week van rouw en vasten wezen, van gebed en meditatie. Anderen daarentegen zien in deze zoogenaamde stille week een roemsch overblijfsel, en oordeelen, dat men daardoor de voorstelling in de hand werkt, alsof we in deze week met een gestorven Heiland te doen hadden, om eerst met het Paaschfeest ons weer in de opstanding te verheugen; welke gedachte natuurlijk lijnrecht in strijd is met de werkelijkheid en te kort doet aan het woord des Apostels, dat Christus eenmaal gestorven is voor de zonde, maar nu leeft om God voor ons te bidden.

Laat ons hierop in de eerste plaats mogen antwoorden dat deze "stille week" metterdaad niet van Gereformeerde herkomst is, althans wanneer men onder Gereformeerde herkomst verstaat, wat onze Gereformeerde Kerken in haar krachtigste periode hebben gedaan. Eer was er bij onze Gereformeerde vaders een sterke neiging naar te nemen om alle Christelijke feestdagen, die niet met den Zondag saamvielen, af te schaffen. De Puriteinen in Engeland en de Gereformeerden in Schotland heiden er geen Christelijke feestdagen op na. En waar de Gereformeerde Kerken in Nederland ter wille van de practijk een uitzondering maakten voor Kerstfeest en Hemelvaartsfeest, daar werd met opzet het vieren van den goeden Vrijdag niet toegelaten. In geen enkele Kerkenordering is dan ook van den goeden Vrijdag sprake. Niet de goede Vrijdag, maar elk Avondmaal was de gelegenheid, waarbij men des Heeren dood verkondigde en dien herdacht. Maar men wilde die herdenking niet binden aan een bepaalden dag of week in het jaar. Zelfs werd algemeen regel, dat men het Avondmaal vierde op Paschavond, om zoo de Christus' dood en zijn opstanding op één dag te herdenken. Het spreekt wel vanzelf, dat in dezen gedachtenkring de "stille week" niet past, en in de eerste periode van ons Gereformerd kerkelijk leven hoort men hiervan dan ook nooit. En nog veel minder hebben onze Gereformeerde Kerken het toen als hare roeping beschouwd, bij de Overheid er op aan te dringen, dat de publieke vermaaken in de week voor Paschen stil zouden staan. In de verschillende verzoekschriften, die onze Synodes naar de Overheid gezonden hebben, is hier nooit sprake van. Onze Kerken hebben er wel op aangedrongen, dat de Overheid zorgen zou, dat de Sabbath, geheiligd werd ook op het publiek terrein des levens, doordat de Overheid op dien dag publieke vermaaken en vermaaken zou, maar ze hebben dat nooit gevraagd voor de "stille week" voor Paschen.

Intusschen geldt dit alles alleen voor de bloeiperiode van ons Gereformerd kerkelijk leven in de 16e en 17e eeuw. In het tijdvak, dat daarna volgt, is hierin zeker verandering gekomen, vooral onder invloed van het Pietisme, dat van Duitschland uit ook op onze Kerken inwerkte. Schotel, die de geschiedenis van onze openbare Eeredienst beschreef en daarbij meest gebruik maakte van bronnen uit de latere periode, predication enz. uit de 18e eeuw, verhaalt dan ook uitvoerig, hoe de "stille week" toen in onze Kerken gevierd werd, doordien alle publieke feestelijkheden stil stonden, men zich kleedde in stemmig gewaad, en de geheele week doorgebracht werd met gebed en overpeinzing van Christus' lijden, en zelfs in sommige Kerken als teken van rouw het orgel in deze week niet bespeeld werd. Het is daaruit wel te verklaren, dat er ook in ons midden enkelen gevonden worden, die meenen, dat deze "stille week" een erfenis is van onze "Gereformeerde vaders", omdat ze alleen met deze latere zede op de hoogte zijn en niet weten, hoe het vroeger is geweest.

En wat tenslotte de zaak zelf aangaat,

afgezien van de historische quaestie, of de stille week een Gereformeerde instelling is, zouden we raden daarin over en weer elkaars overtuiging te eerbiedigen. Geestelijk staat dat standpunt zeker het hoogst, waarop men de herdenking van Christus' lijden en sterven niet aan bepaalde dagen verbindt. Er ligt in het houden van zulk een stille week altoos het gevaar, dat men den indruk wekt, als zocht men den "levende nog bij de dooden". Een Kerkeraad, die in de "stille week" het orgelspel zou laten stilstaan, weigeren zou een huwelijks te sluiten, of verbieden zou dat een Christelijke zangvereniging een uitvoering gaf, zou dan ook stellig niet Gereformerd handelen. Maar aan de andere zijde worde ook niet vergeten, dat heel de Christelijke Kerk nu eenmaal aan bepaalde dagen de herdenking der groote heilsfeiten bindt; dat ook in onze Gereformeerde Kerken algemeen gewoonte werd, in de weken voor Paschen bepaaldelijk over het lijden van Christus te prediken, en dat de gemeente overal aan deze lijdensprediking zeer gehecht is. Dat men nu in die week, die aan de herdenking van Christus' lijden bijzonder gewijd is, leest alles vermijdt, wat te veel aan openbaar feestvertoon denken doet, is wel te begrijpen. Men zal op den Goeden Vrijdag, waarop ook onze Kerken in een afzonderlijke prediking Christus' dood herdenken, toch niet licht een bruilofsfeest geven. Slechts heeft men hierbij voor twee dingen te waken. Vooreerst, dat men zich spene aan al wat naar overdreven sentiment lijkt. Rome hult op Goeden Vrijdag de Kerk in rouwkleed, dooft de lichten uit, maar Gereformerd is dit niet. Ook op Goeden Vrijdag weten we, dat we niet in het graf, maar in den hemel Christus hebben te zoeken; dat hij leeft aan 's Vaders rechterhand in heerlijkheid en glorie. En in de tweede plaats eerbiedige men hier de vrijheid der Christelijke consciëntie en legge niemand een juk op. Wat Paulus tot de Romeinen schreef, geldt ook hier. Wie den dag waarneemt, neemt hem den Heere waar; wie het niet doet, doet het evenzeer tot eere Gods. Een iegelijk zij in zijn eigen consciëntie ten volle verzekerd.

Het feit, dat in de Doopsgezinde Kerk een vrouw als predikant is opgetreden, heeft in sommige kringen de vraag doen opkomen, of de doop door zulk een vrouw bediend, wel als een wettige Christelijke doop is te erkennen? Natuurlijk heeft dit vraagstuk alleen belang, wanneer zich het geval zou voordoen, dat een persoon, die door zulk een vrouwelijke predikant gedoopt is, zich bij onze Kerken zou willen aansluiten. Over de al of niet rechtmatigheid van een doop buiten onze Kerken bediend, hebben we geen oordeel te vellen; maar zoodra iemand zich aanmeldt om lidmaat in onze Kerk te worden, komt de vraag op, of we zulk een persoon als gedoopt hebben te beschouwen of niet. Zoo niet, dan moet zulk een persoon nog gedoopt worden; zoo ja, dan zou herdoop ongeoorloofd wezen.

Nu is het wel te begrijpen, dat deze vraag opkomt. In de Schrift wordt last en bevel tot doopen door Christus aan de Apostelen gegeven en in de Apostelen aan de ambtsdragers, die na hen het Woord hebben te bedienen. Nergens wordt in de Schrift geleerd, dat ook vrouwen tot dit ambt mogen verkozen worden. Integendeel gaat het Nieuwe Testament overal uit van de gedachte, dat tot dit ambt alleen mannen geroepen zijn. Indien de Apostel Paulus nu uitdrukkelijk zegt, dat de vrouw niet mag optreden om te leeren, dan volgt daaruit zeker ook, dat de bediening der Sacramenten met de bediening des Woords onafscheidelijk verbonden is, dat de vrouw ook niet doopen mag. In heel de Schrift vinden we dan ook niet één voorbeeld van den doop door een vrouw bediend. Het zijn de Apostelen en Evangelisten, die Dienaren des Woords, die doopen, maar de vrouw doet dit in de Schrift nooit. En waar Christus de vrouw niet geroepen heeft tot het predikambt en dus ook niet tot de bediening der Sacramenten, kan er onder ons wel geen twijfel over bestaan, dat dit doopen door een vrouw ingaat tegen de ordinantie van Christus, en dies als zondig is af te keuren.

Indien men hieruit echter zou willen afleiden, dat vrouwendoop geen doop is en door onze Kerken ook niet als doop erkend zou mogen worden, vergeet men den regel, dat niet alles wat op verkeerde wijze geschiedt, daarom ongelidig is. Onze Gereformeerde vaders hebben in dit opzicht dan ook anders geoordeeld en in de practijk wel degelijk den doop erkend, ook al werd deze door een vrouw bediend. Het geval deed zich toch telkens voor bij personen, die uit de Roomsche Kerk overkwamen en die den zoogenaamden nooddoop hadden ontvangen van een vroedvrouw. Want wel wordt bij zulk een nooddoop, wanneer het kind in het leven blijft, het kind later naar de Kerk gebracht en verricht de pastoor dan nog enkele ceremonieën, maar den doop zelf mag hij niet herhalen, want deze wordt door de Roomsche Kerk als wettig erkend. Nu hebben onze Gereformeerde Kerken wel meermalen uitgesproken, dat wanneer een vroedvrouw een kind, in onze Kerk geboren, doopte, dit geen doop was, omdat een vrouw het recht niet heeft om te doopen, maar ze hebben dit nooit doorgetrokken ten opzichte van den doop in de Roomsche Kerk. Over het algemeen was men toch huiverig om den doop, in een andere Kerk bediend en daar als wettig erkend, te herhalen, omdat daardoor zou worden afgeweken van het beginsel, dat ook de ketterdoop als doop te erkennen is. Alleen werd geelicht, dat de doop bediend moest zijn naar de instelling van Christus, d. w. z. met water en met de formule en dat degene, die den doop bediende in die kringen daartoe gemachtigd was. Aangezien de

Roomsche Kerk nu metterdaad aan een vroedvrouw de macht verleent om in geval van nood een kind te doopen, werd op dien grond zulk een doop als wettig erkend. En dit kon men te eerder doen, omdat voor een Gereformeerde aan den doop de zaligheid niet hangt en men daarom liever in twijfelachtige gevallen zich onthield van den doop te herhalen, dan dat men de katholiciteit van den doop prijs gaf. Het feit, dat zulk een doopsbediening door een vrouw inging tegen de Schrift, kwam voor rekening van de Kerk, die zulk een doop toeliet; door dien doop te erkennen, keurde men deze daad zelf niet goed, maar berustte alleen in wat men niet veranderen kon.

Indien men dezen regel, door onze Gereformeerde Kerken tegenover de Roomsche Kerk gevolgd, toepast op dit geval, dan volgt hieruit, dat ook de doop door een vrouwelijke predikant in de Doopsgezinde Kerk bediend, als doop zal moeten erkend worden, mits aan de bovengestelde voorwaarden is voldaan, dat de forme en substantie van den Doop is bewaard. Immers de Doopsgezinde Kerk heeft, door deze vrouw als predikant aan te stellen, haar de bevoegdheid geschonken om te doopen.

Hetgeen bij het graf van Dr. Vos gesproken is geworden, geeft aan de *Amsterdamsche Kerkbode* aanleiding tot de volgende opmerking:

Dr. Vos, de man die in 1886 zoo belangrijke rol heeft gespeeld, is in de afgelopen week begraven geworden.

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van wat bij die gelegenheid is gesproken. Men heeft hem verheerlijkt van vele zijden; en van het standpunt der sprekers is dat volkomen te verstaan.

Eene vaderlandsche kerk is in dien kring het ideaal, dat voor de oogen staat; en aan zulk een kerk heeft hij groote diensten bewezen. Het verwondert ons zelfs, dat een lichaam zich bij die gelegenheid niet heeft doen vergeten, welk de Haagsche Synode, bij welke in die vaderlandsche kerk de hoogste macht berust.

Van één streven toch was hij in hart en nieren vervuld, om de uitkomst van hare instandhouding voor oogen te houden, en daardoor zelfs blind te zijn voor het gebod, dat door den wezenlijken Koning der kerk voor zijn dienaren gegeven is.

Doch daarvoor heeft men in dien kring nog maar steeds geen oog. Schering en inslag van alle redevoeringen was nog steeds het bestempelen van hen, tegen wie toen de strijd werd gevoerd, als mannen die op onwettige wijze zijn opgetreden.

Zulk zeggen hangt samen met het nitschakelen van het Koningschap van den Zoon Gods over de tot het eeuwige leven uitverkoren gemeente, welke deze verdracht.

Niet Grta Woord, maar een bundel reglementen geeft den regel aan, waaraan allen zich hebben te onderwerpen.

Niet de belijdenis der waarheid is de band die saamsnoert, maar een uitwendige eenheid, onverschillig hoe men tegenover die belijdenis staat.

Als revolutie wordt nog steeds bestempeld, evenals in 1834 en in 1886, wat in zijn wortel niet anders is dan opkomen voor den eisch der gehoorzaamheid aan den wezenlijken Koning; en als getrouwheid wordt genoemd, wat in den grond niet anders is dan handhaven der revolutie, welke in 1816 is begonnen.

Dat hebben de redevoeringen bij dit graf ons weer in herinnering gebracht.

Al noemt de redacteur hier geen namen en al willen ook wij in dit opzicht zijn voorbeeld volgen, om elken schijn van persoonlijke polemiek te vermijden, toch weet ieder wel, op wie dit woord ziet.

We willen er alleen aan toevoegen, dat wat bij dit graf gesproken is, om Dr. Vos te verheerlijken om hetgeen hij in 1886 gedaan heeft, ons — en we weten hier de tolk te zijn van alle Gereformeerde Kerken — diep smartelijk gegriefd heeft, omdat die woorden kwamen van hen, die overigens met ons voor de handhaving der Gereformeerde belijdenis wenschen op te komen.

Over hetgeen Dr. Vos tegenover ons misdaan heeft, willen we bij zijn pas gesloten graf liefst het zwijgen bewaren. De ontzaglijke ernst van den dood grijpt te veel aan, dan dat we thans met verwijten zouden willen aankomen. Zelfs kunnen we hulde brengen aan hetgeen Dr. Vos als geleerde deed voor de Vaderlandsche Kerk-geschiedenis. Al was Dr. Vos noch in de belijdenis der uitverkiezing, noch in de beschouwing van de Kerk een volbloed Calvinist, hij heeft toch het eerst een Kerk-geschiedenis ons gegeven, waarin waardering en sympathie sprak voor de Gereformeerde Kerk uit vroeger eeuwen.

Indien op deze verdiensten van Dr. Vos en op zijn arbeid als predikant alleen gewezen was, zouden we die hulde verstaan hebben. Maar nu dit graf gebruikt werd om Dr. Vos voor te stellen als den bewaarder en handhaver der Vaderlandsche Kerk; nu hem lof werd toegeswaaid, omdat hij zoo scherp, zoo meedoogenloos was opgetreden tegenover degenen, die voor de handhaving van de heiligheden van het sacrament opkwamen en dezen door de tucht buiten de Kerk had gesteld; nu mag een woord van ernstig protest niet achterwege blijven.

Dr. Hoedemaker, op wiens woord men vooral van die zijde zich zoo gaarne beroept, sprak, toen het Classicaal Bestuur, waarvan Dr. Vos de ziel was, het beste deel van den Amsterdamschen Kerkeraad afzette, van *broedermoord*. Hoeveel is er sinds 1886 niet veranderd, dat thans een der trouwste volgelingen van Dr. Hoedemaker Dr. Vos om diezelfde daad als redder der Kerk verheerlijken komt!

Dr. H. H. K.